

ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਵਿਖੇ 'ਸਾਹਿਤ ਸਿਰਜਣਾ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦ' ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਸੈਮੀਨਾਰ
ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ

ਵਿਰਾਸਤੀ ਵਿੱਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਸਾਹਿਤ ਸਿਰਜਣਾ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਇਕ ਰੋਜਾ ਸੈਮੀਨਾਰ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਸੈਮੀਨਾਰ ਨੂੰ ਦੋ ਪੜਾਵਾਂ ਵਿਚ ਮੁਕੰਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਵੇਰ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕਵਿਤਾ ਸਿਰਜਣਾ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਹੋਈ ਜਦਕਿ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕਹਾਣੀ ਸਿਰਜਣਾ ਤੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਤੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ।

ਸੈਮੀਨਾਰ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਕਵਿਤਾ ਰਚਨਾ ਬਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕਵੀ ਸੁਰਜੀਤ ਜੱਜ ਅਤੇ ਦੇਵ ਦਰਦ ਜੀ ਪਹੁੰਚੇ ਜਦਕਿ ਕਵਿਤਾ ਮਾਹਰ ਵਜੋਂ ਡਾ. ਬਲਜੀਤ ਕੌਰ ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ। ਆਏ ਹੋਏ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਆਖਦਿਆਂ ਕਾਲਜ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਡਾ. ਮਹਿਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੈਮੀਨਾਰ ਦਾ ਮਕਸਦ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਵਰਤਮਾਨ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਪਰਸਿੱਧ ਸ਼ਾਇਰ ਦੇਵ ਦਰਦ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਿਰਜਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਕਠਿਨਾਈਆਂ ਨੇ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਲੜ ਲਾਇਆ ਹੈ। ਜੀਵਨ ਅਨੁਭਵ ਵਿਚੋਂ ਮਿਲੇ ਕੌੜੇ ਤਜਰਬਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਅ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰਤੀ ਹਾਂ-ਮੁਖੀ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆ ਹੀ ਮੇਰੇ ਕਾਵਿ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਨ ਦੀ ਭਟਕਣਾ ਮਨੁੱਖੀ ਤਜਰਬਿਆਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਤਜਰਬੇ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਗਿਆਨਵਾਨ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਕਵੀ ਸੁਰਜੀਤ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸਮੂਹ ਮੁਖੀ ਸੋਚ ਦਾ ਕਾਇਲ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਤੇ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਉਸਾਰੂ ਸੇਧ ਦੇਣਾ ਮੇਰੇ ਕਾਵਿ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਰੋਕਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਦਾ ਸਰੋਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੰਗਠਨ ਨਵੇਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿਚ ਪੜਨ ਦੀ ਚੇਟਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਕਵੀਆਂ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ ਡਾ. ਬਲਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰ ਕਵੀ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਹਾਲਾਤ ਉਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਛਾਣ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਅਨੁਭਵ ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਤੋਂ ਆਤਮਸਾਤ ਕਰਕੇ ਕਵੀ

ਜਨ-ਕਲਿਆਣ ਲਈ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਸਮੇਂ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਆਪਣੇ ਸਮਕਾਲੀ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਰਕੇ ਪਹਿਲੇ ਸਮਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਰੰਗ ਦੀ ਹੁੰਦੀ।

ਸੈਮੀਨਾਰ ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਕਹਾਣੀ ਸਿਰਜਣਾ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਬਚਿੰਤ ਕੌਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਉਸਾਰੂ ਰੋਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਮਨੁੱਖ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਤੰਗੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਆਪਣੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਜਰੂਰ ਹੀ ਸਮਾਜ ਲਈ ਰਾਹ ਦਸੇਰਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਬਚਪਨ ਦੀ ਨਿਸ਼ੰਗਤਾ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਜਵਾਨੀ ਵਿਚ ਸਮਾਜਕ ਬੁਰਾਈਆਂ ਖਿਲਾਫ ਲੜਨਾ ਸਿਖਾਇਆ।

ਇਸ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗਲਪ ਆਲੋਚਕ ਰਜਨੀਸ਼ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਧੁਨਿਕ ਨਿੱਕੀ ਕਹਾਣੀ ਮੱਧਕਾਲੀ ਕਥਾ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਭਿੰਨ ਹੈ ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਸੌ ਸਾਲ ਵਿਚ ਵੀ ਨਵੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ ਨੇ ਵੀ ਕਈ ਰੰਗ ਵਟਾਏ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਚਿੰਤ ਕੌਰ ਨੇ ਨਿਮਨ ਵਰਗ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਅਤੇ ਅੱਗੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀਆਂ ਔਰਤ ਕਹਾਣੀਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਥਾਂ ਬਣਾਈ ਹੈ।

ਕਵਿਤਾ ਵਾਲੇ ਸੈਸ਼ਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਡਾ. ਆਤਮ ਰੰਧਾਵਾ ਨੇ ਨਿਭਾਈ ਜਦਕਿ ਕਹਾਣੀ ਸੈਸ਼ਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਡਾ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੌਲੀ ਨੇ ਨਿਭਾਈ ਦੋਹਾਂ ਸੈਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਲੋਂ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵੀ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਸੈਮੀਨਾਰ ਸੰਵਾਦਮੁਖੀ ਬਣ ਗਿਆ। ਸੈਮੀਨਾਰ ਦੇ ਅੰਤ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁਖੀ ਡਾ. ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਏ ਹੋਏ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਡਾ. ਦਵਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਪ੍ਰੋ. ਦਵਿੰਦਰਪਾਲ ਕੌਰ, ਡਾ. ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਹਰਜੀਤ ਕੌਰ, ਡਾ. ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਡਾ. ਅਮਨਦੀਪ ਕੌਰ, ਪ੍ਰੋ. ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਡਾ. ਜਸਵੀਰ ਕੌਰ, ਡਾ. ਪਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਪ੍ਰੋ. ਰਮਨਦੀਪ ਡਾ. ਗੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।